

עלון שבועי ללימוד התניא היומי

אז מה למדנו השבוע?

השבוע לומדים מאמצע פרק ז' עד אמצע פרק י"א באגרת התשובה

פרק ז' (מהאמצע) - תשובה תתאה (נמוכה)

בחציו הראשון של הפרק הסביר עד כמה יש להתחרט על עבירות שעונשן כרת ומיתה בידי שמיים, שהרי על ידי זה האדם כורת את נשמתו משורשה. בחציו השני מסביר, כי גם עבירות קלות הן חמורות ביותר. אמנם עבירה אחת לא חותכת את ה'חבל' המחבר בינו לבין הקב"ה, אך גם עבירה קלה חותכת נים (החוטים מהם החבל שזור) מהחבל, ובריבוי עבירות 'קלות' יכול להיחתך החבל כולו. ומביא על כך משל נוסף, שענן אחד 'עבה' מסתיר על השמש, אבל גם ריבוי עננים 'קלים' יכולים להסתיר על השמש, ובנמשל - עבירה חמורה מנתקת מהקב"ה, אבל גם ריבוי עבירות קלות פועלות פעולה זהה. בנוסף, ישנן עבירות שנחשבות 'קלות' (אין עליהן עונש כרת) אך חז"ל אומרים שהן שקולות לעבירות החמורות ביותר - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. כלומר הם פוגמות בנשמה כמו עבירות חמורות. לכן ב'קריאת שמע' שעל המיטה' האדם מקבל על עצמו ארבע מיתות בית דין, כיוון שעבר עבירות השקולות לעבירות של מיתת בית דין, ויכול להיות שגם על ידי עבירות 'קלות', החבל המחבר יחתך.

פרק ח' - מקור הרחמים

אחרי שהאדם מתבונן ברצינות במה שלמדנו בפרקים האחרונים, יוכל לפנות לקב"ה מכל הלב ולבקש 'כרוב רחמיך מחה פשעי', כי כעת האדם מבין עד כמה גדולה היא הרחמנות על נשמתו. על ידי זה יעורר (מידה כנגד מידה) רחמים מ"ג מידות הרחמים, דרגה כל כך גבוהה באלוקות שבכוחה ננקות את כל הפגמים שהעבירות עשו לנשמה. בזה מסיים האדם לעשות תשובה תתאה - להתנגקות מהחטאים.

כעת יוכל האדם לבוא לבחינת תשובה עילאה, להידבק בשורשו כמו שהיה דבוק טרם ירדה הנשמה לגוף. תשובה זו אינה מחטאים, אלא תשובה מהיותו נפרד מהקב"ה, מזה שנשמתו ירדה לעולם והתלבשה בגוף. תשובה זו נעשית בעיקר על ידי לימוד תורה ביראה ואהבה שכליים (בינה), ועל ידי זה משיב את האות ה' הראשונה משם הוי' למקומה, שהיא כנגד בינה. ומרחיב על כך בפרק הבא.

פרק ט' - תשובה עילאה

מבאר את עניין ה'בינה' ושייכותה לתשובה עילאה. כשהאדם מתבונן (בינה) בגדולת השם הוא מגיע לרגשות יראה ואהבה, ואת האהבה הזו מבטא בכך שמתקשר לבורא, מקשר את שכלו על ידי לימוד התורה, את מידותיו על ידי תיקון המידות, ואת המחשבה, דיבור ומעשה שלו על ידי לימוד התורה וקיום המצוות. ועל ידי זה שב ומתאחד עם הבורא.

על ידי לימוד תורה באהבה ויראה יכול גם לתקן את פגם הברית (זרע לבטלה וביאות אסורות), כיוון שפגם הברית פוגם גם במוח ועל ידי לימוד התורה מתקן פגם זה.

פרק י' - תפילה ותשובה

התאחדות האדם עם בוראו על ידי לימוד תורה וקיום מצוות היא אכן תשובה עילאה, אך היא בכוח הבורא - 'מלמעלה למטה' (שנתן לנו את התורה ואת המצוות), ויש צורך גם בעבודת האדם 'מלמטה למעלה'. עבודה זו נעשית על ידי התפילה, ובפרט בקריאת שמע והברכות שלפניה. כשאדם מתבונן בפסוקי דזמרה (הפסוקים ופרקי התהלים שלפני ברכות קריאת שמע) ובברכות שלפני קריאת שמע בגדולתו של הבורא, אז כשמגיע ל'קריאת שמע' יכול לומר 'ואהבת את השם אלוקיך' ולחוש באמת אהבה זו. כך האדם מעלה את עצמו מלמטה למעלה לדרגת תשובה עילאה.

בפרק ח' הסביר שתשובה עילאה מגיעה לאחר תשובה תתאה, וכיוון שבתפילה ניתן להגיע לתשובה עילאה יש להקדים לתפילה את בחינת תשובה תתאה. לכן אמרו רבותינו ז"ל: "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", כלומר, ראשית האדם עושה חשבון נפש ומכניע את היצר ורק אז ניגש להתפלל. אבל דורנו הוא דור יתום שבו קשה להפוך את רגש הלב ממרירות לשמחה בן רגע, ולכן עדיף לעשות את ה'תשובה תתאה' בלילה בתיקון חצות, ואם לא בכל יום, לפחות פעם בשבוע, בליל שישי כהכנה לשבת, כיוון שגם שבת היא בחינת תשובה עילאה.

פרק י"א יופיע במלואו בעלון של שבוע הבא בע"ה

אל תוך התניא

פרק ז'

ולכן סידרו בקריאת שמע שעל המיטה לקבל עליו ד'
מיתות בית דין

מדוע מסביר באגרת התשובה עניין מ'קריאת שמע שעל המיטה'? לכאורה היה מתאים יותר לבאר זאת בדרושי החסידות על הסידור וכדומה. אלא שהעניין של 'קריאת שמע שעל המיטה' הוא - תשובה. זוהי השעה של חשבון הנפש על כל היום, על מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו במשך כל היום כולו, שזהו עניין התשובה.

פרק ט'

וזוהי אתדבקות דרוחא ברוחא בתכלית הדביקות ויחוד
כשהיא מחמת אהבה

למרות שגם כשלימוד התורה אינו מתוך אהבה אלא מתוך קבלת עול, הרי זה גם דביקות של רוח ברוח, אך תכלית היחוד הוא דווקא כשזה בא מאהבה. ולכן תשובה עילאה היא דווקא בלימוד תורה מתוך אהבה ויראה שכן אז היא תכלית הדביקות והיחוד של הנפש עם אלוקות.

פרק ח'

רחמים עליונים . . הנמשכות מרצון העליון ב"ה הנרמז
בקוצו של יו"ד

בפרק ז' הסביר כי העבירות פוגמות באותיות של שם הוי', ועל ידי זה נפגמת המשכת החיות שיהודי מקבל משם הוי'. אך בשעה שהוא ממשיך רחמים עליונים מיי"ג מידות הרחמים, מהרצון העליון שלמעלה משם הוי' - מקוצו של הוי"ד שלמעלה משם הוי' - בא התיקון על הפגם שנעשה באותיות שם הוי'.

פרק י'

דכתיב "והיא מרת נפש"

חלק מהלכות התפילה נלמדות מתפילת חנה, ועליה נאמר "והיא מרת נפש", ומכאן אפשר ללמוד כי קודם התפילה יש צורך להיות במרירות, כלומר יש צורך בהכנה של 'נפש מרה' - תשובה תתאה - לפני שמגיעים לתפילה בחינת תשובה עילאה.

התניא גבוה יותר מחכמת הקבלה

דרכו בקודש של אדמו"ר הזקן הייתה לומר הכל בניגון. פעם אמר בניגון בזה הלשון: "בנימינק'ע" (החסיד בנימין קלצקר) מבקש ממני לומר ביאור על קבלה. מה זה קבלה - השתלשלות, ואנו ב"ה מדברים בחסידות יותר גבוה, ויותר גבוה, ועוד יותר גבוה. תלמדו תניא, כי התניא הוא יסוד כל החסידות ובתניא תמצאו הכל".

לאחר מכן הסביר חסידים את לשונו הקדוש של אדמו"ר הזקן: "מה זה קבלה - השתלשלות" - הכוונה לעולמות אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. "ואנו מדברים גבוה יותר" - זאת אומרת בעולמות האין סוף, בכתר. "יותר גבוה" - היינו במחשבה הקדומה דא"ק (אדם קדמון). "ועוד יותר גבוה" - היינו באור אין סוף שלפני הצמצום. ובתניא מרומז הכל.

(תניא קדישא וכוחו האלוקי עמוד 34, מפי הרב חיים אברהם דוכמן)

סיפור - הריני מוחל

בחור בישיבה הציץ פעם מבעד לחור המנעול, כדי לראות את הרב שלו קורא קריאת שמע על המיטה, הזמן ביום בו עושים חשבון נפש על היום החולף. הוא רצה לראות מהן הכוונות של הרב תוך כדי קריאת שמע. תחילת התפילה היא במילים "הריני מוחל לכל מי שהכעיס אותי או שחטא כנגדי..." הפירוש הפשוט הוא שאדם צריך למחול מחילה אמיתית לכל מי שהכעיס אותו באותו יום. התלמיד ראה שהרב מתחיל לקרוא את הקטע, אבל כבר אחרי המילים "הריני מוחל", הוא התחיל לבכות ולומר "הריני מוחל! מי אני שאמחל?! איך בכלל יכול להיות שמישהו הכעיס אותי ועכשיו אני צריך למחול לזו שממע שאני מרגיש את עצמי מציאות נפרדת מהקב"ה ומיהודים אחרים - על זה אני צריך לחזור בתשובה!"

י"ל ע"י "אחדות ישראל בהפצת המעיינות" (ע"ר) לע"נ הרה"ח ר' משה בן יוסף חיים חיזקיהו ז"ל
להקדשות 054-9770959 | עריכה: נדב כהן, כל הזכויות שמורות

לקבלת העלון מדי שבוע שילחו את המילה "הרשמה" למייל:
tanyavideoart@gmail.com

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד